25 YEARS
1996 - 2021
CENTRE FOR POLICY ALTERNATIVES

රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක් පිහිටුවීම සඳහා වන ඉල්ලීම - ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා වන හදිසි අවශ්‍යතාවය

2025 පෙබරවාරි 19

අංක ඊ 92රැ2009 දරන නඩුවේ සැකකරුවන් තිදෙනෙකු නිදහස් කිරීමට නීතිපතිවරයා අදහස් කරන බව වසර 2025 පෙබරවාරි මස මුල් දිනවල මාධ්‍ය විසින් වාර්තා කරන ලදී. මෙම නඩුව ජ්‍යෙෂ්ඨ කතෘ ලසන්ත වික්‍රමතුංග ඝාතනයට සම්බන්ධ වූ අතර සැකකරුවන් නිදහස් කිරීමට ගත් තීරණය සමාජයේ විවිධ පාර්ශවයන්ගේ විවේචනවලට ලක් විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජනාධිපති අනුර කුමාර දිසානායක මහතා නීතිපතිවරයා හමුවී සාකච්ඡා කළ අතර එහිදී වාර්තා වූයේ නඩු පැවරීමට තරම් සාක්ෂි නොමැති බවට වන සිය ස්ථාවරයේ නීතිපතිවරයා අඛණ්ඩව රැඳී සිටි බවයි. එතැන් සිට අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වැඩිදුර සාක්ෂි ඉදිරිපත් කළ බවට වාර්තා වූ අතර, ඒ අනුව සැකකරුවන් නිදහස් කිරීම තාවකාලික ව අත්හිටුවා තිබේ. මෙම සිදුවීමත් සමඟ චෝදනා ගොනු කිරීම වැනි ඉතා වැදගත් තීරණ දේශපාලනික වශයෙන් සලකා බැලීම්වලින් ස්වාධීනව සහ යුක්තිය ඉටු කිරීමේ අරමුණ ඇති ව පමණක් ගනු ලබන බව සහතික කිරීම පිණිස අභිචෝදක ක්‍රියාවලියේ ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීමේ වැදගත්කම තීව්‍ර ලෙස ඉස්මතු වී තිබේ.

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය සංකේතාත්මක වැදගත්කමක් සහිත සිය¨ නඩුවල සැකකරුවන්ට එරෙහි ව ස්වාධීනව නඩු පැවරීමට කටයුතු කරන ලෙස දිගින් දිගටම ඉල්ලා සිටින අතර, ඒවායින් බොහොමයක් වරදකරුවන් වගවීමට යටත් කරන බවට වූ පොරොන්දුව නොතකා ඉතා සුළු හෝ ශූන්‍ය ප්‍රගතියක් ලබා තිබේ. ලසන්ත වික්‍රමතුංග ඝාතනය ද එවැන්නකි. සංකේතාත්මක වැදගත්කමක් සහිත නඩු කටයුතුවල විමර්ශන සහ නඩු පැවරීම්වලට දේශපාලනික බලපෑම් සහ මැදිහත්වීම් සිදු කෙරෙන තත්ත්වයක් තුළ ශ්‍රී ලංකාව තුළ ස්වාධීන මහජන අභිචෝදක කාර්යාලයක් පිහිටුවීම සඳහා විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය නිරන්තරයෙන් උද්දේශණ සිදු කරණු ලැබී ය.

යුක්තිය පසිඳලීමේ පසුබෑම සැලකිල්ලට ගනිමින්, යෝජිත කාර්යාලය දේශපාලන මැදිහත්වීම්වලින් ආරක්ෂා කළ යුතු අතර, දේශපාලන මැදිහත්වීම්වලට ගොදුරු විය හැකි නඩු විභාග කිරීමට අවශ්‍ය විශේෂඥ දැනුම සහ සම්පත් පැවතිය යුතු ය. වත්මන් අධිකරණ කafෂ්ත්‍රය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැවතිය ද, ස්වාධීනත්වය සහ වගවීම සහතික කෙරෙන ව්‍යුහයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමට අනුප්‍රාප්තික රජයන් අපොහොසත් වී' හෝ කැමැත්තක් නොමැති බව දක්නට ලැබෙන්නකි. එවක ජනාධිපති අපේක්ෂකයෙකු ලෙස අධිකරණ පද්ධතිය තුළ සිදුවන ප්‍රමාදයන් තුරන් කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් ලෙස රජයේ නඩු පැවරීමේ අධ්‍යක්ෂක කාර්යාලයක් (ඩී. පී. පී) හඳුන්වා දීමටත්, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ස්වාධීනව රජය වෙනුවෙන් නඩු පැවරීම උදෙසා ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රධාන' නඩු පැවරීමේ අධ්‍යක්ෂක කාර්යාලයක් සහ එහි උප කාර්යාල පළාත් මට්ටමින් පිහිටුවීමටත්, සිය මැතිවරණ ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනය තුළින් දක්වන ලද කැපවීම විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය අවධාරණය කරයි.

ස්වාධීන අභිචෝදක කාර්යාලයක් පිහිටුවීමේ මූලික පියවරක් ලෙස විශේෂඥ කමිටුවක් පත් කිරීමට අධිකරණ හා ජාතික ඒකාබද්ධතා අමාත්‍යවරයා විසින් ඉතා මෑතක දී පියවර ගෙන තිබේ. එවැනි ක්‍රියාවලියකට සිය¨ දෙනා සම්බන්ධකර ගැනීමේ වැදගත්කම විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය පෙන්වා දෙන අතර, ඒ අනුව, වින්දිතයින්, නීතිඥයින්, විද්වතුන්, සිවිල් සමාජය සහ අනෙකුත් පාර්ශවයන් ඇතුළු ව අධිකරණ ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ඉල්ලා සිටින පාර්ශවයන්ගේ සහභාගීත්වය ඊට ඇතුළත් විය යුතු ය.▪ එවැනි ක්‍රියාවලියක්ල මූලික කරුණු සම්බන්ධයෙන් පරිපූර්ණ සාකච්ඡාවක් සඳහා පහසුකම් සැලසීමටත්, අදාළ පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ කර ගැනීම මෙන් ම විනිවිදභාවයෙන් හා වගකීමෙන් යුතු ව ප්‍රතිසංස්කරණ ආරම්භ කිරීමට වත්මන් රජය අවංක උනන්දුවක් දක්වන බවට විශ්වාසයක් ඇතිවීමටත්, හේතු වේ. තවද, එවැනි පියවරක් මඟින් එමප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියල ශ්‍රී ලංකාව තුළ ▪නීතියේ ආධිපත්‍යය සහ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා පමණක් වන බවත්, එය හුදෙක් විවිධ සමාජ කොටස් තෘප්තිමත් කිරීමේ සංකේතාත්මක ඉඟියක් නොවන බවටත්, මහජනතාව තුළ විශ්වාසයක් ජනිත කරයි.

▪▪▪ එවන් පසුබිමක් තුළ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක අවශ්‍යතාවය පදනම් කර ගනිමින් මෙම ප්‍රශ්නෝත්තර මාලාව සකස් කොට තිබේ. මෙම ප්‍රශ්නෝත්තර මාලාව මත▪ ▪විස්තීර්ණ වීම අදහස් නොකරන නමුත්, රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලය වටා පවතින කතිකාව සමඟ නිර්මාණාත්මක ව සම්බන්ධ විය හැකි මූලාශ්‍රයක් ලෙස භාවිතා කළ හැකි ය.

1. නීතිපතිවරයාගේ වර්තමාන කාර්යභාරය කුමක් ද?

ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිපතිවරයා සැලකෙනුයේ රාජ්‍යයේ ප්‍රධානතම නීති නිලධාරියා වශයෙනි. නීතිපතිවරයාගේ කාර්යයන්, වරප්‍රසාද සහ වගකීම් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන්, පාර්ලිමේන්තු පනත් මඟින් මෙන් ම සම්ප්‍රදායෙන් ද අර්ථනිරූපණය කර ඇති අතර, එම තනතුරට සුවිශේෂී ව්‍යවස්ථාමය වටිනාකමක් ද හිමි කර දී තිබේ.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 41 සී ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාරව, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ සහ අභියාචනාධිකරණයේ විනිසුරුවරුන් පත් කරන ආකාරයෙන් ම නීතිපතිවරයා පත් කරනු ලබයි. එනම් ජනාධිපතිවරයා විසින් නාමයෝජනා සිදු කරන නමුත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාවේ අනුමැතිය ඊට හිමි විය යුතු ය. නීතිපතිවරයා ඉවත් කිරීම 2002 අංක 5 දරන නිලධාරීන් ඉවත් කිරීමේ (ක්‍රියාපටිපාටිය) පනතට අනුව පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමැතිය සහ විමර්ශන කොමිෂන් සභාවක වාර්තාව යන දෙකම ඇතුළත් ක්‍රියාවලියක් සඳහා විධිවිධාන සලස්වා තිබේ.

පසුගිය කාල යේ ▪දී වාර්තා වූයේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවල දැඩි කාර්යබහුල බව සහ කාර්ය මණ්ඩලය ප්‍රමාණවත් නොවීම යන අභියෝගයන්ට මුහුණ දෙමින් සිටින බවයි. නඩු ප්‍රමාදය ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණ පද්ධතිය මුහුණ දෙන ප්‍රධානතම අභියෝගයක් වන අතර, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ ධාරිතාවය අවම වීම ද යුක්තිය පසිඳලීමේ ක්‍රියාවලිය කඩිනම් කිරීමෙහිලා ඇති බරපතල අභියෝගයකි.

▪

2. වර්තමානයේ නීතිපතිවරයා විසින් ඉටු කරනු ලබන බහුවිධ භූමිකාවන් මොනවා ද?

අපගේ නීති පද්ධතිය තුළ නීතිපතිවරයා විසින් ප්‍රධාන භූමිකාවන් කිහිපයක් ඉටු කරනු ලබයි.

පළමුව, නීතිපතිවරයා යනු ප්‍රධාන අභිචෝදකවරයා ය. ඒ අනුව, නඩු කටයුතු ආරම්භ කිරීම, පවත්වාගෙන යාම සහ ඉල්ලා අස්කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් ඔහුට පුළුල් අභිමතයක් ඇති බව මෙයින්

අදහස් වේ. වරදක් කර ඇත්තේ රජයේ නියෝජිතයෙකු වන අවස්ථාවන්හි දී පවා එකී වරද සම්බන්ධයෙන් නඩු පැවරිය යුතු ද යන්න තීරණය කිරීමේ දී සිය අභිමතය භාවිත කිරීමේ හැකියාව නීතිපතිවරයාට පවතී. කෙසේ වෙතත්, මෙකී අභිමතානුසාරී බලය මහජන භාරය යටතට ගැනෙන බව අධිකරණය විසින් පිළිගෙන ඇති අතර, ඒ අනුව අධිචෝදනා පත්‍රයක් ගොනු කිරීමට හෝ නොකිරීමට ගනු ලබන තීරණයක් හේතුවෙන් මූලික අයිතිවාසිකමක් උල්ලංඝණය වන අවස්ථාවක දී එකී තීරණය මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සමක් මගින් අභියෝගයට ලක් කළ හැකි බව පෙන්වා දී තිබේ.

දෙවනුව, නීතිපතිවරයාට ව්‍යවස්ථාපිත ව නීති කෙටුම්පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සහ පනත් කෙටුම්පත් සම්මත කිරීම සම්බන්ධයෙන් යම් යම් භූමිකාවන් ඉටු කිරීමට බලය පවරා තිබේ. පනත් කෙටුම්පතක් ගැසට් පත්‍රයේ පල කිරීමට පෙර පවා, ව්‍යවස්ථාදායක ක්‍රියාවලියේ මුල් අවධියේ දී මෙම භූමිකාව ආරම්භ වන අතර, එහිදී පනත් කෙටුම්පතේ ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය නීතිපතිවරයා විසින් සමාලෝචනය කිරීම සිදුවන්නකි. පසුව, මහජනතාව අතුරින් කිසිවෙකු පනත් කෙටුම්පතක ව්‍යවස්ථානුකූලභාවය ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය ඉදිරියේ අභියෝගයට ලක් කළහොත්, එවැනි ක්‍රියාමාර්ගවල දී නීතිපතිවරයාට සවන් දෙනු ලැබීමට අයිතියක් ඇති අතර, පනත් කෙටුම්පත ආරක්ෂා කරමින් විධායකයට සමාන ස්ථාවරයක හිඳ කටයුතු කිරීම නීතිපතිවරයා විසින් සිදු කරනු ලබයි.

තෙවනුව, නීතිපතිවරයා රජයේ නීති උපදේශක ලෙස කටයුතු කරයි. වර්තමානයේ, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව උපදෙස් ඉල්ලා සිටි විට හෝ තමාගේ ම මුලපිරීමක් වශයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහ වාණිජමය කරුණු ද ඇතුළත් ව සිවිල් සහ අපරාධමය කරුණු සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම රජය, පළාත් සභා, රජයේ දෙපාර්තමේන්තු, ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල සහ එවැනි අර්ධ රාජ්‍ය ආයතන වෙත නීති උපදෙස් ලබා දීමට කටයුතු කරයි. මෙම කාර්යභාරය ඉටු කිරීමේ දී, නීතිපතිවරයා දේශීය වශයෙන් අධිකරණ සහ අර්ධ-අධිකරණයන් හි▪ රජය වෙනුවෙන් පෙනී සිටීම පමණක් නොව, ජාත්‍යන්තර ආයතන හෝ සංවිධාන ඉදිරියේ ගෝලීය වශයෙන් රාජ්‍යය නියෝජනය කිරීම ද සිදුවන්නකි. බොහෝ විට විවිධ මානව හිමිකම් ආයතන හෝ ආර්ථික සංසද ඉදිරියේ ශ්‍රී ලංකාව නියෝජනය කරන නියෝජිතයින්ට නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ නියෝජිතයින් ද ඇතුළත් වේ. නීතිපතිවරයා විවිධ නීතිමය සහ ව්‍යවස්ථාමය ගැට¨ සම්බන්ධයෙන් ව්‍යවස්ථාදායකයට සහ විධායකයට උපදෙස් දීමට ද කැඳවනු ලැබේ.

▪

3. මෙම භූමිකාවන් ඉටු කිරීමේ දී ළබැඳියාවන් අතර ගැටුමක් නිර්මාණය වන්නේ කවර අවස්ථාවන් හි දී ද?

සිය භූමිකාව තුළ නීතිපතිවරයා රජයේ උපදේශකවරයෙකු ලෙසත්, රජයේ නඩු පවරන්නා ලෙස සහ රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ උපදේශකවරයා ලෙසත් කටයුතු කිරීම සහ ඒවායේ ස්වාධීනත්වය නොමැතිකම ද හේතුවෙන් විවේචනයට ලක් ව ඇති අතර, එය ළබැඳියාවන් අතර ගැටුමකට බොහෝ දුරට හේතු වී තිබේ.

1990 ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ රීතීන් හි 44(1)(ආ ඍද්ප1%▪) රීතියට අනුව, නීතිපතිවරයා ඕනෑම මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සමක වගඋත්තරකරුවෙකු බවට පත් කළ යුතු අතර, බොහෝ විට ජනාධිපතිවරයා, කැබිනට් අමාත්‍යවරුන් සහ ලේකම්වරුන්, කොමිෂන් සභා සාමාජිකයින්, විවිධ අධිකාරීන් නියෝජනය කරන සාමාජිකයින් සහ පොලිස් නිලධාරීන් ඇතුළු විවිධ රාජ්‍ය ක්‍රියාකාරීන් වෙනුවෙන් නීතිපතිවරයා පෙනී සිටී. සිය එක් භූමිකාවක් යටතේ මෙම රාජ්‍ය ක්‍රියාකාරීන් ආරක්ෂා කිරීමට බැඳී සිටින නිලධාරීන් ම වෙනත් භූමිකාවක් යටතේ එකී නිලධාරීන් වගකීමට යටත් කිරීමට බැඳී සිටින විට මෙම ළබැඳියාවන් අතර ගැටුම හටගනී. නිදසුනක් ලෙස, කිසියම් පොලිස් නිලධාරියෙකුට හෝ රාජ්‍ය නිලධාරියෙකුට

එරෙහිව මූලික අයිතිවාසිකම් නඩුවක් විභාග කිරීමට කරුණු ඇති බවට තීරණය කොට ඉදිරියට රැගෙන යාමට අවසර දී ඇති අවස්ථාවක පවා නීතිපතිවරයා අදාළ නිලධාරියා වෙනුවෙන් පෙනී සිටින තත්ත්වයක් තුළ· අදාළ නිලධාරියා විසින් වධහිංසාවෙන් මිදීමේ අයිතිය උල්ලංඝණය කර ඇති බව අධිකරණය හමුවේ තහවුරු වූ විට, එම නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව ම එකී නිලධාරියාට එරෙහිව අපරාධ වගකීම සඳහා නඩු පවරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කිරීම යථාර්ථවාදී නොවේ.

විනිසුරුවරුන්ගේ සහ නීතිඥවරුන්ගේ ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ විශේෂ වාර්තාකාරිනී මොනිකා පින්ටෝ වසර 2016 දී ශ්‍රී ලංකාවේ සිදු කළ චාරිකාවේ දී· නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යභාරය පිළිබඳ ඇගේ මූලික නිරීක්ෂණ සහ නිර්දේශ ඉදිරිපත්· කරන ලදී. රජයේ ප්‍රධාන නීති උපදේශක සහ ප්‍රධාන රජයේ අභිචෝදක ලෙස නීතිපතිවරයා ඉටු කරන ද්විත්ව භූමිකාව පිළිබඳ ඇය සිය කනස්සල්ල පළ කර තිබේ. නීතිපතිවරයාගේ භූමිකාව පිළිබඳව අදහස් දක්වමින්, නීතිපතිවරයා රජයේ නියෝජිතයෙකු ලෙස කටයුතු කිරීම තුළ මහජන අවශ්‍යතා වෙනුවට රජයේ අවශ්‍යතාවන් ප්‍රමුඛව නියෝජනය කරන්නේ ය යන අදහස ජනිත කරන බව ඇය සඳහන්කොට තිබේ. අනෙක් අතට විශේෂයෙන් දේශපාලනික වශයෙන් සංවේදී නඩුවලදී, මෙය නඩු පැවරීමේ ස්වාධීනත්වය සහ විශ්වසනීයත්වය අඩපණ කරන්නකි.

▪

4. මෙම ගැටුම්කාරී භූමිකාවන් නීතිපතිවරයාගේ විවිධ කාර්යයන්ට බලපාන්නේ කෙසේ ද?

එකී කාර්යයන් අතර ඇති ගැටෙනසුළු බව මෙන් ම නොගැලපෙනසුළු බව හේතුවෙන් නීතිපතිවරයාට සිය ධූරයේ වගකීම්· අපක්ෂපාතීව, ස්වාධීනව මෙන් ම කාර්යක්ෂම ලෙස ඉටු කිරීමට නොහැකි වී තිබේ. නීතිපතිවරයාගේ කාර්යයන්· සහ භූමිකාවන්ගේ ගැටුම්කාරීබව හේතුවෙන් නිර්මාණය වී ඇති සැබෑ සහ/හෝ අනුමිත පක්ෂග්‍රාහීත්වය ශ්‍රී ලංකාවේ මහජන නඩු පැවරීමේ ක්‍රියාවලියේ ස්වාධීනත්වය සහ විශ්වසනීයත්වය අඩපණ කිරීමට හේතු වී තිබේ. තව ද,· මෙම ක්‍රියාවලියට දේශපාලනික මැදිහත්වීම් සහ බලපෑම් පවතින බවට චෝදනා එල්ලවන අතර, ඒ හරහා නඩු පැවරිය යුත්තේ සහ නඩු නොපැවරිය යුත්තේ කුමන තැනැත්තන්ට එරෙහිව ද යන්නට බලපෑම් එල්ල වීම හේතුවෙන් යුක්තිය ඉටුවීම කෙරෙහි බාධා මතුවන බව ද දක්නට ලැබෙන්නකි. මෙහි දී නීතිපතිවරයාගේ අභිමතය සහ බලතල සංවරණය සහ තුලනය කිරීමට ක්‍රමවේදයක් නොමැති වීම ද මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් සංකීර්ණ කිරීමට හේතු වී තිබේ.

මීට අමතරව, මෙකී ළබැඳියාවන් අතර ගැටුම සහ ව්‍යංග පක්ෂපාතීත්වය නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ නඩු පැවරීමට එම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගනු ලබන තීරණවලට අදාළ කටයුතු අඩපණ කිරීමට හේතු වී තිබේ. ඒ හේතුවෙන්· (පවතින සාක්ෂි මත පදනම් ව) නඩුවක් නිවැරදිව ගොනු කිරීමට තීරණය කර ඇති අවස්ථාවක පවා, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව රාජ්‍ය දේශපාලනික ක්‍රියාකාරීන්ගෙන් හුදකලා නොවීම ද මෙම තීරණවල විශ්වසනීයත්වය අඩපණ කිරීමට හේතු වී තිබේ.

▪

5. ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක් සඳහා අත්‍යවශ්‍ය ප්‍රධාන මූලධර්ම මොනවා ද?

ප්‍රධාන පෙලේ සිදුවීම් සම්බන්ධව සාධාරණ සහ ඵලදායී නඩු පැවරීම සහතික කිරීම සඳහා රජයේ නඩු පැවරීමේ කාර්යාලයකින් ඉටු වනුයේ තීරණාත්මක කාර්යභාරයකි. මෙසේ ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක වන රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක්ල රජයේ දේශපාලනික අංශයන්ගෙන් වෛෂයිකව ස්වාධීන වනු ඇති අතර, එමගින් නඩු පැවරීමට ගනු ලබන තීරණ දේශපාලන හෝ බාහිර බලපෑම් වලින් හුදකලා වන බව

සහතික කෙරේ. තවද, ස්වාධීන අභිචෝදක කාර්යාලයකට නඩු පැවරීමට ගනු ලබන තීරණ මධ්‍යගත කර සම්බන්ධීකරණය කළ හැකි අතර, විශේෂයෙන් ඉහළ මට්ටමේ සහ සංවේදී නඩුවල දී නීතිමය ක්‍රියාවලියේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කළ හැකි ය. ස්වාධීන රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයකට රජය වගවීමට යටත් කෙරෙන මූලික යාන්ත්‍රණය ලෙස ක්‍රියා කළ හැකි අතර එමගින් රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට හෝ ආයතනවලට එරෙහිව නඩු පැවරීම ඇතුළුව කටයුතු සිදු කළ හැකි ය.

රාජ්‍ය නඩු පැවරීමේ පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීමේ දී, අවශ්‍ය සංවරණයන් සහ තුලනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට ම අනන්‍ය වූ සන්දර්භය සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. කෙසේ වෙතත්, රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක් ස්වාධීන හා ඵලදායී වීමට නම් එය අද්විතීය මූලධර්ම කිහිපයක් යටතේ ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය. එකී මූලධර්ම පහත පරිදි වේ:

-

<u>අපක්ෂපාතීත්වය සහ බලපෑම්වලින් තොර වීම</u>

රජයේ නඩු පැවරීමේ ක්‍රියාවලිය පක්ෂග්‍රාහී නොවිය යුතු අතර ඕනෑම දේශපාලන පක්ෂපාතීත්වයකින් හුදකලා විය යුතු ය. මෙමගින් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන්ට මහජනතාව, ආයතන මෙන් ම සංස්ථා ඇතුළු සියලු දෙනාට ම එක හා සමානව නීතිය ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ය. අපක්ෂපාතී බව සහතික කිරීම සඳහා වන කරුණු අතරට බඳවා ගැනීමේ පිළිවෙත් සහ රෙගුලාසි ඇතුළත් වේ. මෙසේ අධිකරණමය ආයතන අභ්‍යන්තර බලපෑම්වලින් සහ බාහිර බලපෑම්වලට ලක්වීමේ අවධානමින් ආරක්ෂා කිරීමේ එක් උදාහරණයක් ලෙස සේවා කාලය නිශ්චිතව ම නීති මඟින් දක්වා තිබීම පෙන්වා දිය හැකි ය.

-

-

<u>ව්‍යුහයේ සහ ක්‍රියාකාරිත්වයේ ස්වාධීනත්වය</u>

අභිචෝදක දෙපාර්තමේන්තුවේ ඕනෑම කාර්යාලයක් රජයේ අනෙකුත් අංශවලින් ස්වාධීනව පැවතිය යුතු ය. මෙය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පාලන ක්‍රමය තුළ බලතල වෙන් කිරීම නැවත තහවුරු කිරීමට හේතු වන අතර, රජයේ ක්‍රියාමාර්ග වගවීමට යටත් කිරීම, තීරණ ගන්නන්ගේ බලය සංවරණය හා තුලනය කිරීම සහ අධිකරණ පද්ධතියේ විනිවිදභාවය මෙහි දිගුවක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ.

නඩු පවරන නිලධාරීන් ගනු ලබන තීරණ සංකීර්ණ වන අතර එහි දී එකිනෙක හා ගැටෙන සැලකිය යුතු කරුණු මෙන් ම අයිතිවාසිකම් ගණනාවක් තුලනය කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. එබැවින් එවැනි කාර්යයක නියැලෙන නිලධාරීන් දේශපාලන පීඩනයෙන් සහ අනාගතයේ දී දේශපාලන පළිගැනීම්වලට ලක්වේ ය යන බියෙන් මුක්තකළ යුතු ය.

-

<u>මහජනතාව සමඟ විශ්වාසය ගොඩනඟා ගැනීම</u>

රජයේ අභිචෝදක ක්‍රියාවලිය යනු මහජනතාවගේ අපරාධ හැසිරීම් සඳහා දඬුවම් ලබා දීම පිණිස සමාජයක් සතු ගාමක බලවේගයක් වන අතර රජයේ යුක්තිය පසිඳලීමේ ක්‍රියාවලිය පරිපාලනය සම්බන්ධයෙන් මහජනතාවගේ විශ්වාසය ඇති කිරීම සඳහා ද එය ප්‍රධාන වේ. නඩු පවරන ආයතනය කුමන ස්වරූපයක් ගත්ත ද, එය මූලිකව සහ ප්‍රධාන වශයෙන් මහජන අවශ්‍යතාවන් සඳහා සේවය කරන

අතර ම යුක්තිය පසිඳලීමේ පද්ධතියේ ප්‍රවේශ්‍යතාව සහ විනිවිදභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා ක්‍රියාශීලීව කටයුතු කිරීම වැදගත් වේ.

▪

<u>සම්පත් සහ පුහුණුව ප්‍රමාණවත් ලෙස ලබා දීම</u>

රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයකට ස්වාධීන මූල්‍ය සම්පත්, පුළුල් සහ සංකීර්ණ වූ බඳවා ගැනීමේ කාර්යය පටිපාටියක් මෙන් ම විමර්ශන සේවා පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය පහසුකම් සහ නීතිමය සහ පරිපාලනමය හා ශක්‍යතාවන් පැවතිය යුතු ය. තවද, සම්පත් පරිහරණයේදී සිය ස්වාධීනත්වය පවත්වා ගෙන යාමට සහ නඩු පැවරීමේ ක්‍රියාවලිය කාර්යක්ෂම හා සාධාරණ අයුරින් සිදුවන බව සහතික කිරීමට මෙම කාර්යාලයේ සාමාජිකයින් පුහුණු කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ කුසලතා වැඩි දියුණු කිරීමට කටයුතු කළ යුතු ය.

▪

<u>වගවීම</u>

විශේෂයෙන් තමන් වෙත සපයන ලද සම්පත් භාවිතා කරන ආකාරය සහ සිය කාර්යයන් ඉටු කරන ආකාරය සම්බන්ධයෙන් කාර්යාලය පාර්ලිමේන්තුවට වගකිව යුතු ය. මෙහිදී ස්වාධීන ආයතනයක් එලදායී ලෙස අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා පවතින කමිටු ක්‍රමය භාවිතා කරන්නේ කෙසේ ද යන්න සලකා බැලීමට පාර්ලිමේන්තුව කටයුතු කළ යුතු ය. මෙසේ (අධීක්ෂණය හා සම්බන්ධ) ඕනෑම කමිටුවක් පක්ෂග ්‍රාහී නොවිය යුතු අතර රජයේ මෙන් ම විපක්ෂ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ගේ සමාන නියෝජනයකින් සමන්විත විය යුතු ය.

▪

6. ස්වාධීන රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක් සඳහා නිර්දේශිත ඇතැම් ව්‍යුහාත්මක ලක්ෂණ මොනවා ද?

රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක් පිහිටුවීම පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරනු ලබන නීතියක් මගින් සිදු විය යුත්තකි. එකී නීතියෙහි අරමුණ සැබවින් ම සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අවශ්‍ය සංවරණයන් සහ තුලනයන් සහිතව නියමාකාරයෙන් සම්පාදනය කොට ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා, අපරාධ යුක්තිය පිළිබඳ අත්දැකීම් සහිත පුළුල් පරාසයක පාර්ශවකරුවන් ඒ හා සම්බන්ධ විය යුතු බව විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය අවධාරණය කරයි. ස්වාධීන රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලයක නීතිමය සහ ව්‍යුහාත්මක රාමුව සඳහා විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය මීට පෙර සිය නිර්දේශ ඉදිරිපත් කොට තිබේ. මෙම නිර්දේශවලට පහත සඳහන් කරුණු ඇතුළත් වේ;

අ. රජයේ අභිචෝදක කාර්යාලය එහි අධ්‍යක්ෂවරයා සහ කාර්ය මණ්ඩලයේ සාමාජිකයින්ගෙන් සමන්විත විය යුතු ය.

ආ. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාවේ අනුමැතියට යටත් කරන ලද විනිවිදභාවයෙන් යුත් ක්‍රියා පටිපාටියක් හරහා ජනාධිපතිවරයා විසින් කාර්යාලයේ අධ්‍යක්ෂකවරයා පත් කළ යුතු ය. එවැනි සිය¨ පත්වීම් පරීක්ෂා කිරීමේ දී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාව විසින් විනිවිදභාවයෙන් යුත් ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කළ යුතු අතර, එකී ක්‍රියාවලිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සභාවේ නීති මගින් සැපයිය යුතු ය.

ඇ. අධ්‍යක්ෂකවරයා අවම වශයෙන් අවුරුදු 20 ක පළපුරුද්දක් ඇති සහ නඩු පැවරීම්වල පෙර අත්දැකීම් ඇති නීති වෘත්තිකයෙකු විය යුතු බව නිර්දේශ කෙරේ.

ඈ. අධ්‍යක්ෂකවරයාගේ ධූර කාලය වසර 5 නොඉක්මවිය යුතු බවට නිර්දේශ කරන' නමුත් ඔහු/ඇය නැවත පත් කිරීම සඳහා සුදුසුකම් ලබයි.

ඉ. කාර්යාලයට බඳවා ගැනීම් සිදු කිරීමේ දී කාර්යාලයේ සංයුතිය ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය ඇතුළුව ශ්‍රී ලාංකික සමාජයේ බහුත්ව ස්වභාවය පිළිබිඹු කරන බව සහතික කිරීම සඳහා නිසි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතුය. කාර්යාලයේ කාර්ය මණ්ඩලය ශ්‍රී ලංකාවේ සියලු ම අධිකරණ බලප්‍රදේශ' තුළ ක්‍රියාත්මක වීමේ හැකියාවෙන් යුක්ත බව සහතික කිරීම ඉතා වැදගත් වන අතර, එහි දී අධිකරණමය භාෂාවන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතු ය. එමෙන් ම, කාර්යාලයේ සාමාජිකයින් සුපිළිපන්නභාවයෙන් යුත් තැනැත්තන් විය යුතු අතර කාර්යාලයේ කාර්යයන් ඉටු කිරීමට අවශ්‍ය අත්දැකීම් සහ සුදුසුකම් ඔවුන්ට පැවතිය යුතු යග

ඊ. ළබැඳියාවන් අතර ගැටුමක් නොමැති බව සහතික කිරීම සඳහා, අධ්‍යක්ෂකවරයා සහ නීති වෘත්තිකයන් වන කාර්යාලයේ කාර්ය මණ්ඩලයේ සාමාජිකයින් ඔහුගේ හෝ ඇයගේ කාර්යාලයේ රාජකාරිවලින් පිටත නීති වෘත්තිකයෙකු ලෙස සේවයේ යෙදීම හෝ ඔහුගේ හෝ ඇයගේ කාර්යාලයේ රාජකාරිවලින් පිටත වැටුප් සහිත රැකියාවක නිරත නොවිය යුතු ය.

▪

7. ලෝකයේ වෙනත් රටවල මේ හා සමාන ආකෘති සාර්ථක වී තිබේ ද?

ලොව පුරා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයන්හි රජයේ අභිචෝදක කාර්යාල මඟින්තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කරන අතර ඕස්ට්‍රේලියාව, එක්සත් රාජධානිය, ජපානය, හොංකොං, ස්ලෝවේනියාව සහ ඩෙන්මාර්කය වැනි සංසන්දනාත්මක සන්දර්භයන්ගෙන් බහුවිධ ධනාත්මක ලක්ෂණ සලකා බැලිය හැකි ය. මෙකී ආකෘතීන් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විශ්ලේෂණයක් මෙම කෙටි සටහනෙන් පසුව සිදු කෙරේ.

▪

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් 2020 නොවැම්බර් මාසයේ දී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව පිළිබඳ සිතා බැලීම: ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා අදහස් යන මාතෘකාවෙන් යුත් වාර්තාවෙන් මෙම කරුණු පිළිබඳ වඩාත් සවිස්තරාත්මක සාකච්ඡාවක් උකහාගත හැකි ය.